

Demati glasovi

Stev. 202

Lienz, ponedeljek 30. septembra 1946.

Leto 2.

PAPEŽ SE BORI ZA MIR.

„DRŽAVE BREZ BOŽJEGA BLAGOSLOVA“

Francoski diplomat François Charles Rouse nadaljuje:

III.

"Hkrati s to usodno diplomatično akcijo je sv. Oče tudi javno spregovoril. Dne 19. avgusta je govoril romarjem ter je prosil Boga za mir Italiji, Evropi in vsemu svetu. Povedal je, kako si prizadeva, da bi preprečil vojsko, ter svaril, ker bodo razvaline te vojske mnogo večje kakor so bile v prejšnji. Rekel je, da ne more verjeti, da bi si voditelji narodov "hotelii naprtiti nepopisno odgovornost, ko bi se sklicevali na silo." - Te besede so bile kakor docela različne od pisanja fašističnega časopisja. Treba je bilo prebrati papežev govor, pa si moral z grozo govoriti o vojski ter trepetati pred odgovornostjo napadalne vojske. Ampak Pij XII. je storil več.

Dne 24. avgusta je brezprimerno odločno v radijski poslanici govoril vsemu svetu. Če Italijani in Nemci danes prebirajo tiste njegove besede, se jim morajo zdeti preroške:

"Z mirom ni mogoče nič zrubiti, pač pa je morebiti z vojsko izgubiti prav vse. Države, ki ne temelje na pravičnosti, s o b r e z b o ž j e g a b l a g o s l o v a. Politika, ki se loči od morale, izda tiste, ki so tako hoteli."

Graja, ki je bila v teh načelih izrečena, je bičala tiste vlade, ki so si za svoj sistem izbrale silo, preziranje šibkih, izzivanje pravičnosti in prelamljanje pogodb. Takrat je Sv. Očeta na vso moč skrbelo Poljska. Tisti večer pred njegovim govorom, dne 23. avgusta, je bila podpisana nemško-ruska (nacistično-sovjetska) pogodba. Poljake so jemalimed dva ognja. Njihov položaj je delal Vatikanu največje skrbi.

KAJ BO STORILA ITALIJA? Dne 26. avgusta me je papež Pij XII. sprejel v avdijenci v Castel Gandolfa. Papež mi je povedal, da italijansko ljudstvo ne mara vojske. Tudi fašistična vlada si je ne želi, vendar bi se utegnila vanjo zaplesti, samo da se ne loči od Nemčije. Utegnilo pa bi še nekaj časa trajati, preden bosta oba zaveznika v vojski. Več ne moremo upati. Hkrati je vatikanska diplomacija neustrudno opominjala k pogajanjem ter je istočasno obdelovala Rim, Berlin in Varšavo, naj ne pretreajo vseh niti. Odnosi med Vatikanom, palačo Chigi in palačo Venezia so tiste dni bili posebno živahni. Meni je to bilo v veliko korist. Dne 28. avgusta zjutraj je neka vatikanska osebnost enemu izmed mojih tajnikov zaupno povedala, da se je Italija odločila za nevtralnost in da je to že sklenjeno. Tak sklep je bil storjen kot posledica zadnjih sporov v Salzburgu. In še več! Mussolini je po šefu državne policije Pocciniju hotel zvedeti, kakšno je ljudskomnenje. Izkazalo se je, da je pretežna večina javnega mnenja zoper vojsko v takih okoliščinah, kakršne so. Malo kasneje sem govoril z državnim tajnikom. Tam mi je

isto sporočil: "Kolikor smo mogli zvedeti, se bo Italija, četudi ne politično, vendar vsaj vojaško držala ob strani. Tega sicer nismo uradno zvedeli, pač pa od vseskozi zanesljive strani."

ČUDNA NEVTRALNOST. "Dne 29. avgusta me je Pij XII. spet sprejel v Castel Gandolfo. Povedal pa mi je, da bo Italija zavzela manj jasno stališče kakor pa čiste in navadne nevtralnosti. "Kolikor vem," mi je rekel papež, "se bo Italija tako-le držala: Dobrohotna nevtralnost do zaveznikov, podpirala jih bo v tisku, z javnim mnenjem, diplomatično podporo in gmotnimi olajšavami." To sklepa, je dejal, iz poluradnih utemeljenih sporočil. To papežovo sporočilo je bilo bližje resničnosti kakor pa manj zanesljive informacije prejšnjega večera. Istega dne si je apostolski nuncij pri Kvirinalu uradno dal potrditi, kar je Vatikan že prej od družod zvedel. "Za zdaj," mu je pripovedoval prof. Ciano dne 29. avgusta, "Italija ne namerava stopiti v vojsko, čeprav bi vojska nastala med Nemčijo in Poljsko." Dne 31. avgusta pa je ta minister dostavil: "Kar je Italija ukrenila, nikakor ne razodeva njene volje za vojsko." Papežev nuncij msgr. Borgoncini Duca je na to izjavo poprašal: "Ampak - ali smem tudi upati, da bo Italija tudi v prihodnje temu zvesta ostala?" Grof Ciano je odgovoril: "To pa je drugo vprašanje. Preden bo Italija začela marširati, bo mnogo preišljevala in si bo vse mirno, natanko in dobro premislila."

Tak odgovor je mogel pomiriti le za sedanjost, ni pa jamčil za prihodnjost. Zato je imel Pij XII. prav, ko mi je 29. avgusta zjutraj povedal, da ne pričakuje odkrite in odločne italijanske nevtralnosti.

Obrtniška slovesnost.

V soboto 28. avgusta je v begunskem taborišču Pescezu pri Lienzu bila pomembna obrtniška slovesnost. Obrtniška zadruga, ki deluje v taborišču, je organizirala učne tečaje za obrtnike. Zadruga uspešno vodi mojster g. Alojzij Sedej kot predsednik in mojster g. Janez Lužovec kot tajnik. Današnji dan je bil prava počastitev obrtne zadruge kakor tudi vseh slovenskih obrtnikov v taborišču, ki se niso udali pogubni nedelavnosti, marveč so se z vso vnetostjo in tili svojega poklica in se v njem izpopolnjevali s pomočjo obrtniškega tečaja. Uspeh tega dela se je pokazal, ko so udeleženci z dobrimi uspehi končali svoj praktični in teoretični pouk. V soboto pa so dobili za svojo usposobljenost tudi zunanje priznanje.

V gledališki dvorani št. 25 se je ob 11 dopoldne zbralo vodstvo taborišča z g. ravnateljem Chalmersom na čelu, ki je prišel v spremstvu za vse dobro vnetega g. Corsellisa. Navzočno je bilo zastopstvo vseh narodnostnih skupin, zastopniki obrtniške zadruge in prijatelji slovenskih obrtnikov. V lepih besedah je g. Sedej občrtal pomen današnjega dne in zlasti pozdravil g. ravnatelja Chalmersa. Slavnostni govor je imel g. Markež, ki je najprej izrekel svojo zahvalo vodstvu UNRRA-e in njenemu ravnatelju, nato pa naglasil, da je to slavlje v čast slovenskemu obrtniku in vsej slovenski skupnosti, ki tudi v begunstvu ne omahuje, temveč dela in snuje za lepšo bodočnost.

Nato je g. ravnatelj, ki je že poprej mlade obrtnike lepo osvojil in pozdravil, razdelil mojstrske in pomočniške diplome. Vsakemu je stisnil roko, mu lepo častital ter mu želel najlepšega uspeha.

Mojstrske diplome so dobili: brivec Stok Marijan; čevljarji Jančar Adolf, Stanovnik Franc, Zakrajšek Jože; knjigovez Segar Stanko; krojačji: Eržen Pavla, Pavli Marija, Sedej Lojze, Sušnik Jakob, Zorman Krista, Žonta Joža; kovinarji: Aleš Ciril, Eršte Maks,

Eržen Franc, Goršić Vinko, Jenko Janez, Mihevc Jože, Prešeren Gabri-
jel, Tomažević Anton, mizarji: Dacar Jernej, Janežič Janez, Potočnik
Matevž, Stražar Franc, Urbanija Franc; usnjar Jeraj Franc; šivilje:
Čebulj Ivanka, Dacar Marija, Igljić Pavla, Kušljan Verica, Pogoljen
Marta.

Pomoćniške diplome so dobili: krojač Mokorel Ciril; ko-
vinarja: Gnjezda Matevž in Tomažević Lovro, mizar Zupanc Iven; ši-
vilje: Bejt Julka, Dermastija Vera, Kuster Zofka, Rebolj Jožefa,
Stanovnik Pavla, Šifrer Pavla, Zupanc Pavla.

Novim mojstrom in pomoćnikom iskreno častitamo ter jim
voščimo obilo božjega blagoslova!

Pastirski list jugoslovanskih škofov

Jugoslovanski katoliški škofje so naslovili na svoje ver-
nike pastirski list o krščanski vzgoji mladine. V njem opisujejo
tudi žalosten položaj v deželi in ugotovljajo zvestobo vernikov
svoji duhovščini. Poudarjajo pravico staršev in Cerkve pri vzgoji
otrok in zahtevajo šolo, v kateri se bodo učila moralna načela Cer-
kve, ne pa - kakor se sedaj dogaja na mnogih krajih, da odpravljajo
v šoli molitev, mašo in verski pouk. Na koncu se pastirski list obra-
ča proti modernim zmotam, ki taje Boga. "Izjavljamo, da ne želimo
boja z državno oblastjo. Vemo, kakšno škodo trpi ljudstvo, če sta
država in Cerkve v sporu. Toda ravno radi tega pričakujemo od onih,
ki so na oblasti, da nam bodo omogočili, vzgajati mladino v kršćan-
skem duhu in strahu božjem. S tem ravno jo bomo vzgojili ne samo za
nebeške državljane, temveč tudi za najboljše državljane svoje zemsko
domovine." (Inf.D.) 20.9.1946.)

KITAJSKA SE PRIPRAVLJA

Tudi Kitajska je izdelala obsežen gospodarski načrt za
dobo 5 let, da dvigne svoje gospodarstvo. Izvajati ga bo začela me-
sca januarja 1947. Da ga izvede, bo potrebovala kapitala in tehnične
pomoči iz inozemstva. Ni pa govora, da bi novozerajene proge v var-
stvo naloženega denarja bile postavljene pod skupno kitajsko-inozem-
sko kontrolo, kakor se je redno dogajalo pred vojsko.

Nameravajo popraviti sedanje, po vojni razdrte železniške
proge ter zgraditi 35 novih prog v skupni dolžini 14.000 km, ki naj
po dolgem in po čez preprežejo deželo in povežejo med seboj vsa
važnejša mesta. Za nameraven promet s tovornimi avtomobili namera-
vajo zgraditi 10.000 km avtomobilnih cest in razširiti cestno o-
mrežje za novih 50.000 km. Vlada želi ustanoviti svoje prevozne
družbe in postaviti v promet 10.000 avtobusov za potniški in 30.000
tovornih avtomobilov za tovorni promet. Ladijsko tonažo bodo pove-
čali od 500.000 na 1,750.000 ton, za promet po zraku bodo skrbele
poleg dosedanjih tri novo-ustanovljene družbe za zračni promet. Za
izgradnjo telefonskega omrežja bodo morali nabaviti iz inozemstva
250.000 ton materijala, za izvršitev tega dela bo potrebnih 200.000
kitajskih in inozemskih tehnikov. Prometno ministrstvo bo skrbelo
za izgradnjo novih pristanišč in izobrazbo pilotov in mornarjev. Tu-
di vremenska služba bo razširjena in izpopolnjena. ("Teltpresse")

DOBRI KANADČANI. Po sporočilu apostolske delegacije se je sv. oče zahvalil kanadskim katoličanom za "Vatikanski pomoči" poslano darove Letos smo poslali Kanadčani več kot 150.000 dolarjev za evropske otroke, ki so brez strehe. (Inf. D. 20.9.1946.)

JUGOSLAVIJA NE ZAHTEVA OD AVSTRIJE NOBENEGA OZEMLJA. "Tiroler Nachrichten" so dne 25. septembra iz Salzburga prinesle tole poročilo: "Jugoslovanska delegacija na mirovni konferenci je uradno objavila: "Jugoslavija ne bo od Avstrije zahtevala nobenega dela Koroške. Jugoslavija se bo zadovoljila s tem, da bo od avstrijske vlade dobilo zagotovilo, da bo slovenska manjšina popolnoma zaščitena, in jamstvo, da bodo Slovenci dobili pravice, ki jim po ustavi pripadajo." - S tem se je jugoslovanska vlada odrekla slovenski Koroški. Vsa agitacija, ki so jo vodili med koroškimi Slovenci, je očitno imela le ta namen, da bi doma na volivce ugodno vplivala in pa da bi komunistična stranka na Koroškem dobile čim več slovenskih glasov.

JUGOSLAVIJA ZAHTEVA OD AVSTRIJE. V uradni izjavi, ki jo je dala jugoslovanska delegacija na mirovni konferenci avstrijskemu zastopniku in ki jo je objavil 25. septembra list "Tiroler Nachrichten", se v drugem delu glasi: "Naša glavna pritožba je v tem, da Avstrija še do zdaj ni izročila našega glavnega vojnega zločinca št.1, Paveliča. Isto zahtevo postavljamo zaradi tisočev drugih jugoslovanskih vojnih zločincev. Upamo, da bodo v kratkem storjeni ukrepi, da se naše želje izpolnijo."

TUDI V SEVERNI AFRIKI ŽAREČI IZSTRELKI. "The Daily Telegraph" je 19. septembra poročal, da so videli prejšnjo noč nad mestom Fez v Maroku izstrellek z žarečim repom. Enako poročilo je list dobil tudi iz Tangerja. Očividci so poročali, da je izstrellek letel nizko od vzhoda proti zapadu in žarel v rumeni in zeleni barvi. Slično pojavo so videli tudi v Lissabonu na Portugalskem, le da so izstrelki leteli proti jugu.

4 ANGLEŠKI VOJAKI SO IZGINILI na jugoslovanski meji. Dognano je, da so jih prijeli Jugoslovani, ki pa vkljub posredovanju nočejo povedati, kje imajo zaprte.

TUDI NOVO MESTO IMA SVOJ PROCES. 20.t.m. se je v Novem mestu začel proces proti sledečim vojni zločincem: Fortuni Francu, župniku iz Trebnjega, Logarju Francu, sodniku iz Novega mesta, Klančarju Leopoldu, kaplanu iz Trebelnega, Kovačiču Antonu, župniku iz Trzina, ki je med vojsko kot begunec živel v Mirni peči, Pahulju Francu, župniku iz St. Petra pri Novem mestu, Lahu Mihaelu, trgovcu iz Male vasi pri Dobrniču, Kocjan Mariji, kmetki hčeri iz Vrduna pri Stopičah, Lindiču Karlu, sodnemu slugi v Novem mestu in Brajerju Francu, progovnemu delavcu.

POLOŽAJ KATOLISKE CERKVE V ALBANIJI. V albanskem pristaniškem mestu Draču se trenutno nahajata samo dva katoliška duhovnika albanske narodnosti. Tema je policija dovolila, maševati v delavnikih ob 1/2 7, ob nedeljah pa ob 1/2 8 in 1/2 10 uri. V nedeljah je dovoljena tudi ena popoldanska pobožnost. Vernike, ki obiskujejo katoliško cerkev policija ostro nadzira. Nadškofijska palača v Draču bo v kratkem zaplenjena in uporabljena kot stanovanje za begunce. Jezuitska cerkev v Tirani je še odprta, zavod poleg cerkve pa je zaplenjen ter se vršijo v njem zborovanja in veselice antifašistične mladine. V njem je tudi propagandna centrala. (Inf.D.20. 9.1946.)

DR. MERSOL SE JE VRNIL IZ BELJASKE BOLNIŠNICE in zdaj leži v taboriščni bolnišnici v Regrezu. Novo ima še v ripsu. Odkrito se vsi veselimo njegove vrnitve ter le želimo, da bi spet kmalu mogel prevzeti svojo službo. Bo mu daj skoro popolno zdravje!

RASNA POLITIKA - PO JAPONSKO. Manilski nadškof sporoča, da je bilo začasa japonske zasedbe porjenih na tisoče Filipincev, ed žrtvami je bilo tudi 83 španskih redovnikov in 9 domačih svetnih duhovnikov. Prezanjanje je imelo povsem rasni značaj; Japonci so trdili, na nimaže beži na vzhodu kaj iskati.